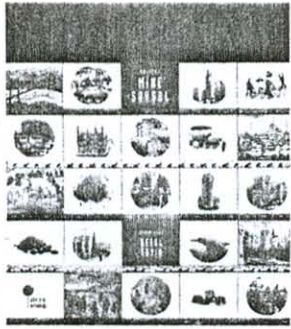

Sevde Sevan Usak

BİR TARİH MASALI: İSTANBUL

Evvel zaman içinde kalbur saman içinde, ben diyeyim beş yüz yıl, siz deyin bin yıl önce; ben diyeyim bin beş yüz yıl, siz deyin iki bin yıl önce; ben diyeyim iki bin beş yüz yıl, siz deyin çokook çokook daha önce... başladı bu masal.

"Her kentin bir masalı vardır. Bilelim bilmeyelim, görelim görmeyelim, yaşayalım yaşamayalım, sevelim sevmeyelim; her kentin bir masalı vardır. Her kentin olduğu gibi İstanbul'un da bir masalı var. Hem de çoğumuzun hiç bilmediği, yüz binlerce yıllık bir masalıdır bu.

Dile kolay; İstanbul Masalı üç yüz bin yıl önce başlayıp hiç kesintiye uğramadan günümüze dek süregelen uzun bir zamanı anlatır. İstanbul Masalı'nın geçtiği yer, Asya kıtası ile Avrupa kıtası arasındaki tek doğal geçittir. Öyle bir yerdir ki burası; korunaklı koyları, yemyeşil tepeleri, tertemiz dereleri, buğulu vadileri ve

her biri birbirinden keyifli dört mevsimiyle belki de dünyanın en güzel yeridir.

Masalın önemli kısmı, iki deniz arasında kurulmuş eski bir kentte geçer. Önce yedi tepesiyle ünlü küçük bir yarımada kurulmuş kent, zamanla zenginleşip büyür. Nice göçlerin, istila ve savaşların sahnesi olur. Derken yanbaşındaki bir boynuzu andıran deniz girintisi Haliç'in ve girişini seyrettiği muhteşem Boğaziçi'nin kıyılarına, karşı kıyıda uzanan bereketli Anadolu topraklarına yayılır. Ünü ve zenginliği dilden dile dolaşan kent gün gelir, dünyanın en büyük imparatorluklarına başkentlik eder. Kentin tarihi, temsil ettiği ülkenin, devletin tarihiyle bir olur..."

İstanbul Masalı'nı anlatmadan önce, bu cümleler dökülmüş Mine Soysal'ın kaleminden. Sonra kalem hızlanmış ve bilinmezlerle dolu bir süreçten bahsetmiş. Yeryüzü hareketleri, açılan boğazlar, İstanbul'un dört bir yanında oluşan farklı kültür bölgeleri... Hızını alamayan kalem İstanbul'un bir kent olarak ilk kez tarih sahnesine çıktığı zamana gitmiş, 2700 yıl öncesine kent-devletler dönemine. Kentin adına ilişkin farklı efsaneler anlatılırken adı dökülmüş kalemin ucundan: Byzantion. Kırk bin kişinin yaşadığı büyük kente ait yapılar bize ulaşamamış kalemin söylediğine göre. Sonra başkent olmuş, bu güzel şehir: Konstantinopolis. Bizans imparatorluğu'nun dillere destan başkenti... Konstantinopolis kısa sürede öyle büyümüş ki sur içinde on iki semt oluşmuş.

Derken nüfus üç yüz, dört yüz binleri bulmuş, şehrin ekonomik ve ticarî gücü artmış ve artmış... Sonra kalem, soluk kesmeden İstanbul'un, Osmanlı'nın başkenti olmasıyla devam edip yüz yıllar içinde nasıl yorgun bir metropole dönüştüğünü de anlatmış.

Mine Soysal'ın kalemi, nasıl hızını alamayıp ayrıntıları nakış nakış işleyerek anlatıyorsa İstanbul'u bu kitapta, ben de hızımı kesip anlatmamalıyım. Mine Soysal'ın cümlelerini takip edip, İstanbul'u onun ifadelerinden okumanız için.

İstanbul Masalı, içeriğinin dışından da bir masal tadında. Kitapta ki minyatürler, tasarım, ebad, kapak, kağıt kalitesi de İstanbul gibi dilleri destan. Sevimli çizimlerden tanıdığımız Betül Sayın'ı böyle farklı bir çalışmada görmek beni çok sevindirdi. Bu tarzda öa çok başarılı olmuş; kocaman tebrikler. Mine Soysal'ın kalemine sağlık, bilgisine bereket derken noktalanmayacak olan *İstanbul Masalı*'na onun ifadeleri ile bir virgül koyalım.

"Küçükken masallarla mutlu olurduk. Çünkü, her masalda mutluluğa, iyiliğe, ilişkin çıkarılacak bir ders; her derdin bir çaresi vardı. Belki de günümüz İstanbul'unu gerçekten görmenin, gördükçe duymanın, duydukça bilmenin, bildikçe koruyarak yüceltmenin, onunla mutlu olmayı başarmanın sırrı da İstanbul Masalı'nda gizlidir."

İstanbul Masalı
Mine Soysal
Günışığı

MADENİN ESRARI

Özgün Adı: *Les Indes Noires*, Çevirmen: Kerem Eksen, *İthaki Yayınları*, 2001, İstanbul, 2. Hamur, Karton Kapak.

"Görüşmek üzere Bay James" dedi ustabaşı. "Elveda demek yok! Simon Ford sözü, Aberfoyle sizi tekrar görecektir." Mühendis, ustabaşının son hayalini yıkmak istemedi; elini sıkı ve bir daha dönmek üzere ocaktan ayrıldı.

Elveda denmediğini tam on yıl ayrıldıktan sonra anladı James Starr. İnce damarlarına kadar tüketilen, son kömür parçası törenle ocaktan çıkarılan Aberfoyle'den yeni haberler vardı. Ocak kapandıktan sonra ailesiyle madenin içerisindeki evlerinde yaşamaya devam eden Simon Ford, araştırmalarını inanç ve azimle sürdürmüştü yıllarca... Ve inancını pekiştiren ip uçlarını mühendis James Starr'la paylaşmanın zamanı gelmişti.

Belki de ikinci bir Aberfoyle'den bahsetmek mümkündü; belki de... belki de geniş bir kömür yatağını kaplayan bir damar söz konusuydu. Bunu anlayabilmeleri için araştırmaları aslında yaşamaları gerekiyordu. Maden ocağında başlarına gelen kazalar araştırmayı bitirip yaşamlarını sona erdirmek için özel mi planlıyordu? Belki de... Kim yeni bir maden ocağının keşfine ve orada yeni bir işletme kurulmasına engel olmak isteyebilirdi ki?

